

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

Keski-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 24.2.2026

Asia: HE 189/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ja väliaikaisesti muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia.

Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Lisäksi hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laatimista ja toimittamista koskevia määräaikoja muutettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva sääntely olisi voimassa 31.12.2029 asti.

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen

Esityksen perusteluissa kuvataan, että lainsäädäntökokonaisuutta (HE 241/2020 vp) valmisteltaessa lainsäädännössä pyrittiin eri tavoin varautumaan edellytysten turvaamiseen hyvinvointialueille selvitä tehtävistään erilaisissa tilanteissa. Nyt esitetty lainsäädäntömuutos on perusteluissa todettu tarpeelliseksi keinoksi alueiden rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden tasapainon saavuttamiseksi tai ainakin parantamiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää esitystä alijäämien kattamisen määräajan jatkamisesta vuoteen 2028 sinänsä perusteltuna, mutta selvästi riittämättömänä toimenä korjaamaan alueiden rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden välistä ristiriitaa. Saman aikaisesti pitäisi pystyä korjaamaan laajasti tunnistetut rahoitusjärjestelmän rakenteelliset ongelmat.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan mm., että käytäntö on osoittanut, että palvelurakenteeseensa ja palvelutoimintaansa päämäärätietoisesti uudistuksia tehneet hyvinvointialueet ovat kyenneet hillitsemään kustannustensa kasvua tavalla, joka johtaa talouden tasapainottumiseen ja siten myös alijäämien kattamiseen laissa säädettyssä

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

määräajassa palvelut turvaten. Olennaista on käytännössä ollut tasapainottamisen aikajänne eli riittävän voimakkaat uudistukset riittävän varhain aloitettuina, jolloin vuotuinen sopeuttamistarve ei ole päässyt muodostumaan liian suureksi. Tavoitteena on siksi kohdentaa väliaikainen sääntely juuri tähän hyvinvointialuejoukkoon.

Keski-Suomen hyvinvointialue haluaa korostaa, että vaikka toiminnan sopeuttaminen rahoituksen edellyttämälle tasolle on talouden tasapainon kannalta ensisijaista, ei palvelurakenteeseen ja palvelutoimintaan tehdyt uudistukset ja niiden aikataulu ole ollut ainoa alijäämän kertymiseen vaikuttanut tekijä. Rahoitusjärjestelmässä on ollut huomattavaa valtakunnallista epätarkkuutta johtuen puutteellisista ja virheellisistä diagnoositiedoista, mikä on vääristänyt hyvinvointialueiden rahoitusta. Tämän seurauksena hyvinvointialueille muista syistä kertyneiden alijäämien todellinen määrä ja perusteet ovat vaikeasti arvioitavissa, eikä niiden oikeellisuutta voida nykyisillä tiedoilla objektiivisesti todentaa. Näin ollen lisäaikaa alijäämien kattamiseen olisi syytä antaa kaikille hyvinvointialueille, jotka eivät realistisesti pysty kattamaan kertyneitä alijäämiä nykyisen lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa, kunnes rahoitusjärjestelmässä olevat epäselvyydet on ratkaistu. Lisäajan määrä tulisi arvioida aluekohtaisesti esityksessä mainitulla tavalla, kuitenkin niin, että alijäämän kattamisen aluekohtainen lisäaika voisi valtiovarainministeriön päätöksellä olla myös pidempi kuin vuoden 2027 tai 2028 loppuun saakka.

Hyvinvointialueiden nykyinen sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitusmallin toteutus ei toimi toivotulla tavalla, eikä siten kohtele alueita yhdenvertaisesti. Rahoituksen määräytymistekijöiden laskennassa käytetyt diagnoositiedot ovat osoittautuneet puutteelliseksi ja alueittain suuresti vaihtelevaksi. Koska diagnoositietoja käytetään yhtenä rahoituksen jakoperusteena, johtaa tämä merkittäviin vääristymiin siinä, kuinka valtion rahoitus jakautuu eri alueiden välillä. Tämä on vaikuttanut myös rahoituslainsäädännön mukaisen, rahoituksen tasoa korjaavan jälkikäteistarkistuksen kohdentumiseen alueille. Nykyisen rahoitusmallin toimeenpanon myötä malli mittaa liikaa alueiden kirjaamiskäytäntöjä ja tietojärjestelmien ominaisuuksia, ei väestön todellista palvelutarvetta kuten perustuslakivaliokunta on mallista lausueessa edellyttänyt. Tämä uhkaa kansalaisten yhdenvertaista kohtelua ja joidenkin hyvinvointialueiden kykyä turvata perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Kuten esityksen perusteluissa todetaan, hyvinvointialueiden ensimmäiset toimintavuodet 2023 ja 2024 olivat hyvinvointialuetaloudessa alijäämäisiä. Rahoituksen jälkikäteistarkistus korjasi hyvinvointialueiden rahoituksen tasoa vuodelle 2025 ja tilinpäätösarvioiden mukaan vuodesta 2025 tulee ylijäämäinen kun tarkastellaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettuja tuloksia. Jälkikäteistarkistuksen määrä määritettiin koko maan tasolla. Koko maan tasolla määritelty jälkikäteistarkistus kohdennettiin alueille rahoituslain määräytymistekijöiden perusteella. Vuoden 2023 yleiskatteisen rahoituksen ja toteutuneiden kustannusten välisenä erotuksena määritellyn vuoden 2025 rahoituksessa huomioidun jälkikäteistarkistuksen osalta nähtiin, että hyvinvointialuekohtaisesti on merkittäviä eroja siinä, kuinka jälkikäteistarkistus vastasi alueen yleiskatteisen rahoituksen ja toteutuneiden kustannusten välistä eroa. Näin ollen jälkikäteistarkistus ei kaikkien alueiden osalta kykene varmistamaan, että rahoitus tarkistetaan siirtyneitä kustannuksia vastaavalle tasolle. Esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueen osalta rahoitus jäi pysyvästi yli 40 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin hyvinvointialueelle siirtyneen

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

toiminnan todelliset kustannukset olivat. Vuosittainen rahoituksen taso tarkoittaa hyvinvointialueelle tämän rahoituksen vajeen vuoksi mittavia sopeutustarpeita sen sopeutustarpeen lisäksi, jonka ensimmäisten toimintavuosien kertyneiden alijäämien kattaminen edellyttää. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoitukseen suunnitellut leikkaukset samanaikaisesti alijäämien kattamisen kanssa edelleen vaarantavat lakisääteisten palveluiden järjestämistä.

Esitetyn muutoksen perusteluissa todetaan, että valtioneuvoston oikeuskanslerin antaman ratkaisun mukaan hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen ja rahoituksen riittävyyden lainsäädännön edellyttämiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvissä systeemisissä eli useita tai useimpia hyvinvointialueita laajasti koskevissa ongelmissa lainsäädännön muuttaminen on tarpeellinen ja välttämätönkin keino rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden tasapainon saavuttamiseksi. Todettu koskee myös alijäämien kattamista koskevaa sääntelyä. Tilanteessa, jossa arviolta noin puolet hyvinvointialueista ei voisi kattaa kertyneitä alijäämiään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, mutta kattaminen olisi mahdollista vuoden tai kahden pidemmässä määräajassa, arvioidaan muiden toimien ohella myös alijäämän kattamista koskevan sääntelyn määräaikojen tarkastelu perustelluksi.

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan muutoksen toteutuksessa tulisi huomioida myös rahoituksen määräytymistekijöiden laskennassa toteutuneet systeemisistä, useita hyvinvointialueita laajasti koskevat ongelmat ja epätarkkuudet, joihin on toistuvasti kiinnitetty huomiota myös kansallisesti. Tämän vuoksi tulisi ulottaa esitetyt määräaikaiset muutokset koskemaan kaikkia hyvinvointialueita ja mahdollistaa se, että aluekohtainen lisäaika voisi valtiovarainministeriön päätöksellä olla myös pidempi kuin vuoden 2027 tai 2028 loppuun saakka. Lisäksi on välttämätöntä tarkistaa ja korjata tarveperusteisen rahoituksen oikeellisuus takautuvasti vuodesta 2023 alkaen, jotta voidaan varmistaa sekä rahoituksen oikeudenmukainen kohdentuminen alueille että sen vastaavuus hyvinvointialueiden todellisiin palvelutarpeisiin. Vasta tämän perusteella alueilla on realistinen mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa ja parantaa taloudellista tasapainoa tasapuolisesti ja oikeassa mittasuhteessa verrattuna alueiden todelliseen palvelutarpeeseen ja lakisääteiseen veloitteeseen palveluiden järjestämisestä.

Investointisuunnitelman toimittamisen määräajan muutos

Investointisuunnitelman laatimisen ja toimittamisen aikatauluun esitetty muutos ja sen tavoitteet ovat kannatettavia.

Tämänhetkisen käytännön mukaisesti alueilla tulee kuitenkin jatkossakin olla mahdollisuus täydentää investointisuunnitelmaa vielä huhtikuun lopun jälkeen. Esimerkiksi ennakkollinen laskelma seuraavan kalenterivuoden valtion rahoituksesta on alueiden käytettävissä vasta huhtikuun lopulla eikä sitä ole mahdollista huomioida investointisuunnitelman valmistelussa riittävän ajoissa ottaen huomioon investointisuunnitelmaan liittyvän päätöksästyksen. Rahoituksen tasolla on kuitenkin vaikutusta siihen, kuinka alueet pystyvät osoittamaan

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

investointien ja investointeja vastaavien uusien sopimusten rahoituksen
investointisuunnitelmassa.

Aija Suntioinen
talousjohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue
puh. 040 185 9985, aija.suntioinen@hyvaks.fi